



Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG) vzw

Graanbericht Nr. 2016.G.40, 18 november 2016

Bladluizen in wintergranen Toestand 14-16 november 2016: gewascontrole blijft noodzakelijk!

Op 14, 15 en 16 november werden op meerdere locaties in Vlaanderen bladluistellingen uitgevoerd door het LCG. De waarnemingen werden hoofdzakelijk uitgevoerd in wintergerst maar ook in enkele percelen wintertarwe en triticale.

I. Percelen zonder specifieke zaaizaadbehandeling tegen bladluizen

De tellingen werden uitgevoerd op 12 percelen **wintergerst** (zaai tussen 30 september en 9 oktober), namelijk in de:

- provincie Limburg (2 plaatsen: Kermt en Millen)
- provincie Vlaams-Brabant (2 plaatsen: Kuntich en Overijse)
- provincie Oost-Vlaanderen (3 plaatsen: Bottelare, Merelbeke en Nieuwenhove)
- provincie West-Vlaanderen (5 plaatsen: Helkijn; 2 percelen te Ieper; Poperinge en Zuienkerke)

In de **wintertarwe** (zaai tussen 4 en 14 oktober) werden tellingen uitgevoerd op 5 percelen, in de:

- provincie West-Vlaanderen (5 plaatsen: Houtem, Gistel, Houtave, Meetkerke en Otegem)

In de **triticale** (zaai 5 oktober) werden tellingen uitgevoerd op 1 perceel in de kustpolder, te Wilskerke.

Op alle genoemde 18 waarnemingsvelden werd er ook geen insecticidebespuiting uitgevoerd.

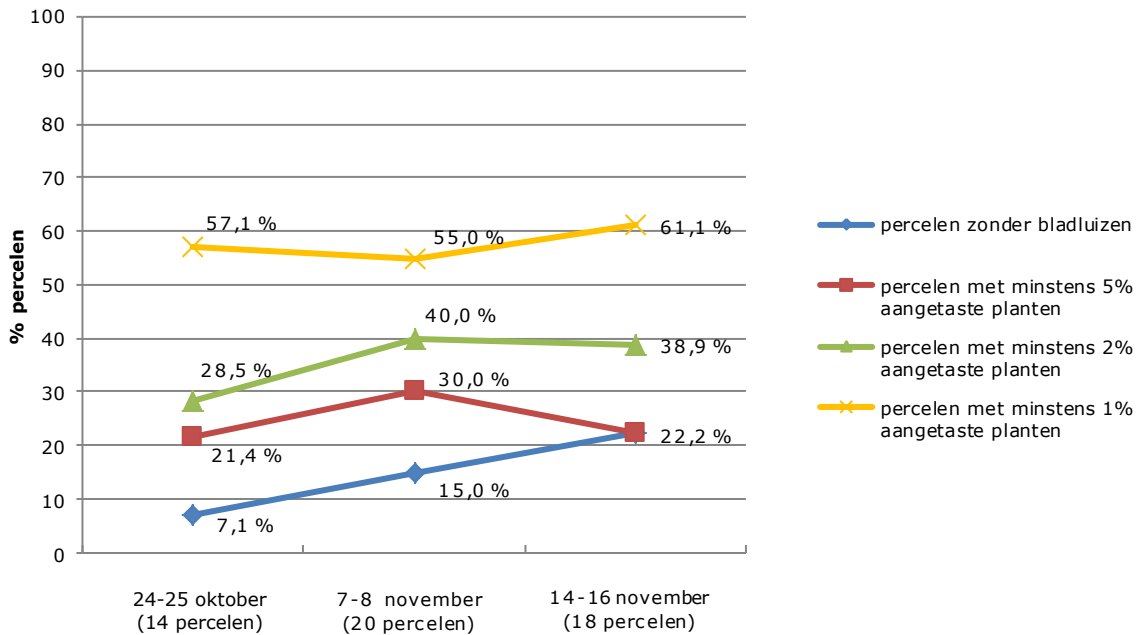
Het merendeel van de waarnemingspercelen wintergranen (wintergerst, wintertarwe en triticale) bevond zich begin deze week (14-16 november) in het stadium 3^e blad (tot 4^e blad).

Opnieuw blijkt dat de bladluisdruk zeer sterk blijft verschillen van perceel tot perceel, zelfs in eenzelfde regio! Er zijn percelen zonder bladluizen, percelen waar er een afname van de bladluisdruk vastgesteld wordt, percelen waar de bladluisdruk gelijk blijft en percelen met een toename van de bladluisdruk. Bij drie velden met de hoogste bladluisdruk was 11% (zaai 6 oktober), 14% en 17% (beide zaai 10 oktober) van de planten bezet met minstens één bladluis!

Uit **Grafiek 1** blijkt voor de waarnemingen van 14-16 november het volgende:

- geen bladluizen aanwezig: 22 % van de percelen
- minstens 1 % van de planten bezet met bladluizen: 61 % van de percelen (toename in vergelijking met 7-8 november)
- minstens 2 % van de planten bezet met bladluizen: 39 % van de percelen (stabiel in vergelijking met 7-8 november)
- minstens 5 % van de planten bezet met bladluizen: 22 % van de percelen (afname in vergelijking met 7-8 november)

De bezettingsgraad door bladluizen op de wintergranen varieerde deze week van 1 tot maximaal 14 luizen per plant.



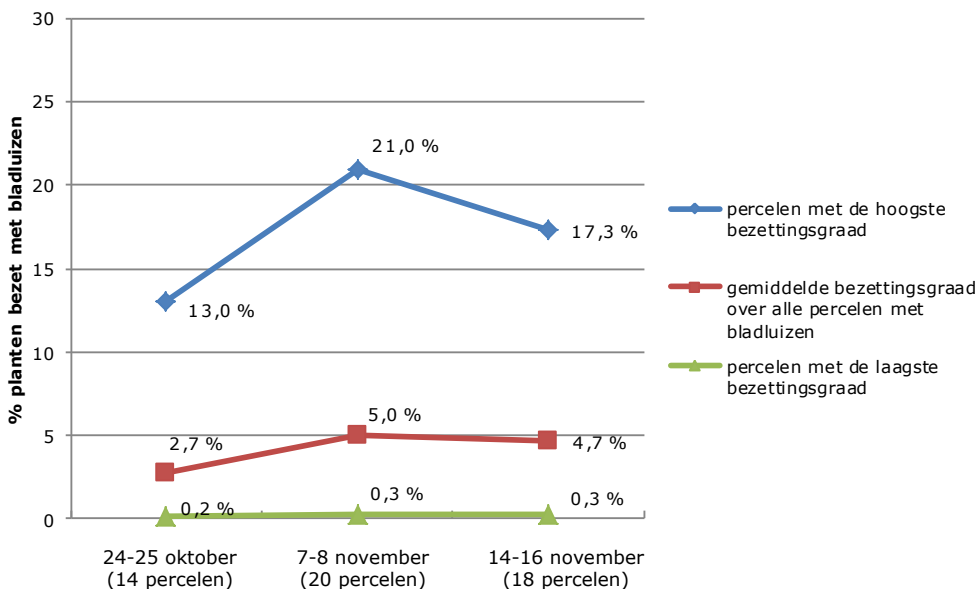
Grafiek 1: Percentage percelen bezet met bladluizen (zaaidatum tussen 30 september en 14 oktober 2016)

Uit **Grafiek 2** (omvat enkel percelen waar bladluizen aanwezig zijn) blijkt dat bij de percelen waar bladluizen voorkomen de variatie in bladluisdruk zeer groot is tussen de percelen.

Uit de waarnemingen van 14-16 november blijkt het volgende:

- het perceel met de laagste bladluisdruk vertoonde 0,3 % planten bezet met minstens één bladluis
- het perceel met de hoogste bladluisdruk vertoonde 17,3 % planten bezet met minstens één bladluis
- gemiddeld is 4,7 % planten bezet met minstens één bladluis

Globaal zien we op de percelen waar bladluizen voorkomen dat de bladluisdruk gemiddeld genomen nagenoeg gelijk blijft met de bladluisstellingen van 7-8 november.



Grafiek 2: Bezettingsgraad bladluizen op percelen waar bladluizen aanwezig zijn (uitgedrukt in procent planten bezet met minstens één bladluis) (zaaidatum tussen 30 september en 14 oktober 2016)

ADVIES wintergranen (wintergerst, wintertarwe, triticale, spelt)

1. Percelen niet behandeld met een insecticide (hetzij specifieke zaaizaadbehandeling, hetzij gewasbespuiting)

Controle op de aanwezigheid van bladluizen op deze percelen blijft zeker noodzakelijk. Percelen waar bladluizen waargenomen worden vormen een risico, de kans op schade door het dwergvergelingsvirus is reëel. Dit najaar is de virulentiegraad van de bladluizen immers heel wat hoger dan vorig jaar! De behandelingsdrempel ligt op dit moment van het groeiseizoen namelijk heel laag (drempel: zie verder in dit bericht), komt daarbij dat het opsporen van bladluizen in het veld zeer nauwkeurig dient te gebeuren en soms niet zo evident is (werkwijze: zie verder in dit bericht).

In percelen waar momenteel een (zeer) lage bladluisdruk aanwezig is, is de bekommernis: hoe lang zullen die bladluizen aanwezig blijven en kunnen ze zich vermenigvuldigen in het veld met toch belangrijke virusschade tot gevolg? Dit was immers het geval vorig groeiseizoen met een zachte winter. Alles hangt af van de verdere weersomstandigheden.

Om de bladluizen die in granen aanwezig zijn te doden, zijn meerdere dagen van intense en constante vorst (-5°C) nodig en dit zonder sneeuwbedekking (Bron: naar CADCO en Arvalis).

De weersvoorspellingen voorzien op een 'frissere' zaterdag na, nog steeds maxima van 10 graden en meer tot midden volgende week (week 21 november). Ook de minima zakken nauwelijks onder de 5 graden en blijven er enkele nachten ruim boven. Nadien wordt het frisser en vanaf 25 november verwacht men maxima van 5 à 6 graden in het centrum van het land. Zoals vorige week reeds gesteld zal de temperatuur nog geen duidelijke rem betekenen op de verdere ontwikkeling van de bladluispopulatie.

Een insecticidebehandeling dient uitgevoerd te worden in wintergranen (wintergerst, wintertarwe, triticale en spelt, ...) bij het bereiken van de **behandelingsdrempel**:

- a) op het einde van de vluchten **bij het ingaan van de winter vanaf het moment dat 1% van de planten bezet is met virusdragende bladluizen**, m.a.w. 1 plant op 100 planten bezet met minstens één bladluis (Bron: Livre Blanc "Céréales" – september 2014).

CADCO (Wallonië) adviseert in hun graanbericht van 8 november jl te behandelen vanaf het ogenblik dat 2 % van de planten bezet is met minstens één bladluis (dit is rekening houdend met de virulentiegraad van de bladluizen die dit najaar hoog is).

Uit de bladluistellingen van het LCG (zie Grafiek 1) van deze week blijkt dat bij bijna 40 % van de waarnemingsvelden minstens 2 % van de planten bezet is met bladluizen (zelfde situatie als 7-8 november jl), en rond de 60 % van de waarnemingsvelden waar minstens 1 % van de planten bezet is met bladluizen (is een toename tov 7-8 november jl). Tevens stellen we vast dat op percelen waar bladluizen voorkomen, de bladluisdruk nagenoeg gelijk gebleven is met de toestand 7-8 november jl. (zie Grafiek 2). **Het hoog percentage waarnemingsvelden met minstens 1 % en 2 % met bladluizen bezette planten noodzaakt zeker en vast tot opvolging van de bladluisdruk in het veld!!**

- b) **op het einde van de winter vanaf het ogenblik dat er levende bladluizen aanwezig zijn**, ongeacht hun aantal. (Bron: Livre Blanc "Céréales" – september 2014).

2. Rassen tolerant ten aanzien van het dwergvergelingsvirus (Rafaëla en Domino)

Op deze rassen dient geen gewasbehandeling uitgevoerd te worden met een insecticide ter bestrijding van bladluizen (Bron: CADCO – Actualité – céréales 8 november 2016).

3. Percelen wintergranen (zonder specifieke zaaizaadbehandeling met een insecticide) waar reeds een gewasbespuiting met een insecticide werd uitgevoerd.

Op deze percelen moet de bladluisdruk opnieuw opgevolgd worden wanneer de werkingsduur naar zijn einde loopt, vermits deze percelen opnieuw kunnen aangetast worden door bladluizen.

De bladluisdruk werd deze week door het LCG eveneens opgevolgd op percelen wintergranen waar een insecticidebehandeling uitgevoerd werd, namelijk 2 percelen wintergerst (behandeld rond 30 oktober) en 3 percelen wintertarwe (behandeld tussen 27 oktober en 2 november). Op deze percelen kwamen er begin deze week geen bladluizen voor.

II. Percelen met specifieke zaaizaadbehandeling tegen bladluizen

Bladluistellingen werden uitgevoerd op 7 percelen wintergerst (zaai tussen 1 en 7 oktober), namelijk in de:

- provincie Limburg (5 plaatsen, namelijk te Jeuk, St-Lambrechts-Herk, Lauw, Millen en Piringen)
- provincie Oost-Vlaanderen (1 plaats, namelijk te Nieuwenhove)
- provincie West-Vlaanderen (1 plaats, namelijk te Zuienkerke in de kustpolder)

Op deze percelen waren nauwelijks tot geen bladluizen aanwezig.

III. Uitvoeren van bladluiswaarnemingen op het veld

De aanwezigheid van bladluizen dient zeer nauwkeurig en voorzichtig (opletten dat de bladluizen niet afvallen van de graanplanten of wegvliegen) gecontroleerd te worden, namelijk:

- de bovenkant én de onderkant van de bladeren
- het hartje van de bladeren zeker openen; de blaadjes zeker openvouwen indien deze nog opgerold zijn!
- de oksel tussen stengel en blad zeker openen
- de stengel tot tegen de grond controleren!
- ook de stengelbasis tot onder de grond. Dit is des te meer nodig bij koud(er) weer. Hiervoor dienen, na de bovengrondse controle op bladluizen, de graanplanten met de wortels voorzichtig uit de grond gehaald te worden (bv. met een schopje). Vervolgens dient zorgvuldig nagegaan te worden of er bladluizen voorkomen tussen de stengels tot op het uitstoelingsplateau.

Bladluizen kunnen aanwezig zijn:

- in verschillende grootte, zelfs zeer klein dit betekent dat er zeer goed van nabij moet gekeken worden!
- in verschillende kleur (lichtgroen tot donkergroen)

VOLGEND BERICHT: 23 november 2016

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in eigen vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die zouden kunnen ontstaan bij het gebruik van de gegevens uit deze opgave.

Project met financiële steun van de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij,
Afdeling Voorlichting

De LCG-Graanberichten komen tot stand door medewerking van volgende partners van het LCG-Vlaanderen:

- de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling voorlichting, doelgroepenbeleid, kwaliteit plant, Team Voorlichting Granen, te Gent en Leuven
- Inagro vzw, afdeling Akkerbouw, te Rumbeke-Beitem
- de Bodemkundige Dienst van België, te Leuven-Heverlee
- Universiteit Gent, faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, vakgroep toegepaste biowetenschappen, te Gent
- vzw PIBO Campus en het Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs (PIBO), te Tongeren
- het Vrij Technisch Instituut, Land- en Tuinbouw, te Poperinge
- het Land- en Tuinbouwcentrum Waasland (LTCW), Biotechnische & Sport, te Sint-Niklaas